

Başlık	: İzleme Deneyiminin Yarınına Dair
Yazar	: Öğr. Gör. Burak Yılmaz - Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü
Seri Başlığı	: Covid-19 Pandemisi Yazı Serisi
Yayın Tarihi	: 29 Nisan 2020

Sosyal izolasyonun ve evde kalmanın, alışkanlıklarımızı hem değiştirmekte hem de geliştirmekte olduğunu deneyimlediğimiz zamanlardan geçmekteyiz. Bu durumun yansımalarının, birçok farklı disiplinin konusu olduğu biliniyor. Bunlardan bir tanesi de izleme alışkanlıklarımızın uğradığı değişimin daha da görünür hale gelmesi diyebiliriz.

İzleme aktivitesine dair çalışmalar, televizyon yayını özelinde, önceleri kanalların belirlediği bir akışın izleyici tarafından takip edilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Elbette akış üzerinden izleme deneyimi, 20.yy. izleyici araştırmalarının geniş bir parçasını oluşturmaktadır, diyebiliriz. Özellikle 80'li yılların sonundan itibaren video kaset teknolojisinin yaygınlaşmasıyla birlikte izleyici kendi akışını oluşturmaya başlamış, teorik açıdan ise izleyicinin akışa bağımlı olma varsayımı değişmeye başlamıştır diyebiliriz. Bu bağlamda, günümüzün izleme alışkanlıklarının en gözle görünür biçimi olan internet üzerinden video paylaşım platformları vasıtasıyla yapılan izleme deneyiminin kökenini, video kaset çağına kadar götürmemiz yanlış olmayacaktır.

Televizyon yayınlarının kaydedilip sonradan izlenmesinin yanında sinema salonlarında gösterimi sona eren filmlerin bir süre sonra yine video kaset formatında izleyici ile buluşması, konuyu televizyon özelinden çıkarıp sinemaya da götürmektedir. Bu açıdan izleme deneyiminin dönüşmesi karşımıza iki unsur çıkarır: Bunlardan ilki, izleyicinin televizyon veya sinema içeriklerini (programlar, dizi/seriyaller veya filmler) istediği zaman izleyebilmesidir.

İkinci olarak ise bu içeriklerin tüketimi için gereken aracın (televizyon), eskiye nazaran daha gelişmiş bir izleme deneyimine uygun olması gerekliliğidir. Söz ettiğimiz bu iki unsurun uzantıları olarak gelişen teknoloji ve yatırımlar neticesinde önce DVD / VCD teknolojisi, ardından da internet tabanlı isteğe bağlı video platformlarının geliştiğini görmekteyiz. Öte yandan evlerimizde bulunan televizyonların 4:3 ölçüden 16:9 ölçülerine dönüşmesi ve büyük çoğunlukla artık standart hale gelmesi, sinema için üretilen filmlerin evde izlenmesini daha uygun hale getirirken, televizyon dramalarının da teknik olarak da sinema filmlerine doğru evrilmesinin önünü açtığından söz edebiliriz.

Dünya nüfusunun yoğun olarak evde kalmasının önerildiği bu günlerde, Netflix gibi platformlar üzerinden yapılan izlemelerin daha da arttığını tahmin etmek güç değildir. Öte yandan bu platformlar üzerinden yapılan izlemenin sadece televizyon ile sınırlı kalmadığı, cep telefonları ya da tabletler gibi farklı cihazlar üzerinden de izlemenin sağlanabildiği herkesin malumu. Sıklıkla belgesel, film ya da dizi/seriyal gibi içeriklerin bulunduğu Netflix'te gerçekleşen izleme deneyimine yakından baktığımızda, karşımıza literatüre girişi çok da eski olmayan bir kavramla karşılaşmaktayız. Binge Watching ya da ülkemizde karşılaştığımız biçimiyle 'İzleme Maratonu'

olarak adlandırılan bu kavram, bir dizi/seriyalin birden fazla bölümünü ya da bir film serisinin birden fazla bölümünü, bir oturuşta izlemek anlamına geliyor. İzleme Maratonunun kökenlerini,

HBO'nun Sopranos adlı yapımının sezonluk DVD setlerini alan izleyicilerin, birden fazla bölümü ara vermeden izlemesine kadar götürülen çalışmalar mevcut.

Bugün pek çok Netflix içeriğinin bir anda tüm sezonunun arşive eklendiğini ve izleyiciye ister bölerek ister bölmeden izleme deneyimi sunduğunu biliyoruz. Tıpkı bir romanın bölümleri gibi, 8 veya 10 bölümlük bir seriyali kendi istediğimiz yer ve zamanda izleyebiliyoruz. Bazen bir hafta, bazen birkaç gün, gittiğimiz her yere taşıdığımız, zaman zaman kesintisiz saatlerce, zaman zaman birkaç dakika okuyup bıraktığımız romanın ya da hikaye kitabının yerini tabletlerin ve telefonların aldığını görüyoruz. Bu da önümüze, izleme deneyiminin kişiselleşmesi durumunu getiriyor. Ortalama bir ev salonunun birincil eşyası ve diğer eşyaların konumunun kendisine göre ayarlandığı araç olan televizyon, yeni nesiller için sadece izleme deneyiminin kalitesinin arttırılmasını sağlayan bir araç haline dönüşüyor. Elbette izleme bu kadar kolaylaşınca, arzın da aynı oranda artması bekleniyor.

Kristin Thompson'ın deyişiyle sinemanın "zavallı kuzeni" olan televizyon, sinema salonlarının büyülü atmosferine gözünü dikmiş durumda. İsteğe bağlı video platformları, kendi filmlerini üretirken ve bu filmleri hali hazırda evlerinde olan izleyiciye iletirken, sinema salonları da salgın süresince gösterimi yarıda kalan ya da gösterime giremeyen filmlerin akıbetini tartışmaya başladı.

Önümüzdeki dönem, 'sinema filminin' izleme yöntemlerinin ve alışkanlıklarının değişimi konusunda belirleyici yönelimlere gebe gibi gözüküyor. Pek çok belirsizliğin cevaplanacağı bir dönem bizleri beklerken araştırmacılar, şu soruyu cevap arayacak gibi gözüküyor: Bir film, adını izleyiciyle bulduğu araç üzerinden mi (Sinema filmi, televizyon filmi vb.) almalı yoksa bir film kendine has teknik özellikleri ve nitelikleri sayesinde sadece 'film' olarak mı adlandırılmalı? Bu sorunun yol açacağı tartışma, izleme deneyiminin geleceğine de ışık tutacağı benziyor.